

[Karl Olsen.]

deres egne tanker om politiske, økonomiske og folkelige principper og garantier fuldt og helt nedfældet i grundloven, de vil selvfølgelig være skuffede over dette forslag. Deres kritiske røster lader sig allerede stærkt høre. Men de, der fornuftigt og besindigt vil jævnføre det nye forslag med den gældende grundlov og søge at vurdere de ændringer, der er foretaget, vil erkende, at forslaget rummer en række nyttige forbedringer.

Det er så rigtigt, som det er sagt af den højtærede statsminister, at der ikke med dette forslag sker det store epokegørende. Vi står ikke overfor et nyt 1849 eller 1915. Jeg vil gerne understrege dette synspunkt. Det er en modernisering og rationalisering af vor forfatning og en opfyldelse af løftet til ungdommen om større medbestemmelsesret gennem en sænkning af valgretsaldere.

Om valgretsaldere skal være 21 eller 23 år, er det nu helt lagt i befolkningens egen hånd at afgøre gennem den folkeafstemning, der finder sted samtidig med folkeafstemningen om selve grundlovsforslaget, og i hvilken de 21-årige kommer til at deltage.

Det er nu 14 år siden, der blev gjort et forgæves forsøg på at ændre grundloven af 1915. Grundloven har siden 1849 gennem alle ændringer bevaret tokammerordningen og desværre bevaret denne ordning uden at anvise udveje til at løse problemerne, når de to ting fastholdt hvert sit standpunkt. Der er flydt megen gold og ulykkelig strid heraf. Heri havde den strid, der gjorde den sidste menneskealder af forrige århundrede til en politisk ørkenvandring, sin rod. Det var dette forhold, der gjorde, at en regering i 30erne, som det dengang blev sagt, kunne drive oppositionspolitik fra regeringsbænken. Det lykkedes aldrig indenfor rammen af 1915-grundloven at få skabt en fornuftig forfatningspraksis, gående ud på, at landstinget bøjede sig for folketingsflertallets afgørelse, når dette flertal fortsat var tilstede, efter at et folketingsvalg var afholdt. Dette ville have været at drage konsekvensen af vor nu århundredlange forfatningsmæssige udvikling, der klart har placeret folketinget som det afgørende ting. Konservatismen gjorde i 30ernes begyndelse ved to lejligheder forsøg på at skabe denne praksis, men kom til at stå alene i dette forsøg.

Fra 1936 har vi haft samme flertal i de to ting i en lang årrække. Vi har siden da — som den højtærede statsminister udtalte — haft et faktisk etkammersystem. Allerede i slutningen af 30erne medvirkede mit parti kraftigt i forsøget på at omdanne forfatningen i overensstemmelse med den skete udvikling. Det forslag, som man dengang nåede frem til, havde som bærende princip: een valgdag og eet vælgerkorps. Det bibeholdt en tokammerordning af rigsdagen med dobbeltbehandlingen af sagerne, men skulle strid opstå mellem tingene, trådte de to ting sammen til den forenede rigsdag som een forsamling og afgjorde så sagen ved almindeligt flertal, og særlige sager, f. eks. finansloven, skulle afgøres af den forenede rigsdag.

Man kan diskutere, om 1939-forslaget var et etkammer- eller tokammersystem. Det afgørende for mit parti dengang var, at det byggede på princippet een valgdag og eet vælgerkorps. Dengang lykkedes det os altså at fastholde en form for tokammersystem, i dag har vi måttet erkende, at tilsvarende politiske muligheder ikke længere er tilstede, og vi har draget konsekvensen deraf.

1939-forslagets skæbne er kendt. Det faldt ved folkeafstemningen, idet det — som det også er nævnt under denne forhandling — manglede knap 0,6 pct. i at nå de krævede 45 pct. af alle vælgerne, altså knap 12 000 stemmer. Dengang stod der imidlertid også strid om forslaget, kun 3 af de store partier gik ind for det. Det forslag, der nu er fremsat af den højtærede statsminister, bæres frem af alle de 5 demokratiske partier. Der er ved denne lejlighed kun eet parti, der vil kunne appellere til sofavælgerne, nemlig det kommunistiske parti.

Jeg omtalte, at mit parti arbejdede stærkt med på løsningen af grundlovssagen i 1939. Vi har også fuldt og helt kunnet arbejde med på dette forslag, der i sit princip: een valgdag og eet vælgerkorps, ligger tæt op ad 1939-forslaget.

Efter befrielsen i 1945 rejstes grundlovssagen igen. Den rejstes ganske naturligt først og fremmest gennem løftet til ungdommen om større medindflydelse på statens forhold — som tak for ungdommens indsats i besættelsestiden — ved en nedsettelse af valgretsaldere.

Det er den tredje kommission siden 1945,